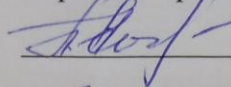

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та маркетингу (№ 605)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи

Л.Л. Носач

« 30 » 08 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Теорія і практика міжнародної торгівлі

(назва навчальної дисципліни)

Галузі знань: 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: «Міжнародна економіка»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

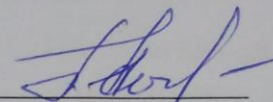
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2019 рік

Робоча програма з дисципліни «Теорія і практика міжнародної торгівлі»
(назва дисципліни)
для студентів за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітньою програмою «Міжнародна економіка»

« 14 » липня 2019 р., – 12 с.

Розробники: Носач Л.Л. доцент, к.е.н.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри економіки та маркетингу
(№ 605)

(назва кафедри)

Протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри д.е.н., професор
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

І.О. Давидова
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки (спеціальність, освітня програма), рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>29 «Міжнародні відносини»</u> (шифр та найменування) Спеціальність <u>292 «Міжнародні економічні відносини»</u> (код та найменування) Освітня програма <u>«Міжнародна економіка»</u> (найменування) Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>	Цикл загальної підготовки	
Кількість модулів – 2		Навчальний рік	
Кількість змістових модулів – 2		2019/2020	
Індивідуальне завдання – розрахункова робота на затверджену тему		Семестр	
Загальна кількість годин – 48 ¹⁾ /120 = 0,4		6-й	
		Лекції ¹⁾	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4		32 годин	
		Практичні, семінарські ¹⁾	
		16 годин	
		Лабораторні ¹⁾	
		–	–
		Самостійна робота	
		64 годин	
	Вид контролю		
	іспит		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

- для денної форми навчання – $48/64=0,75$;
- для заочної форми навчання – $x/x=x,x$.

¹⁾ Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у студентів розуміння закономірностей, логіки та механізмів міжнародної торгівлі, отримання знань і практичних навичок щодо

сучасних форм організації та методів міжнародного обміну товарами й послугами, а також укладання міжнародних комерційних контрактів.

Завдання – формування у студентів компетентності відносно сутності концепцій, етапів та показників розвитку міжнародної торгівлі; сучасних форм організації міжнародного обміну товарами, послугами, патентами та ліцензіями; особливостей і тенденцій застосування методів міжнародної торгівлі; формування та розвитку системи регулювання міжнародної торгівлі на різних рівнях; процесу укладання міжнародних комерційних контрактів їх виконання та нормативно-правового регламентування; врегулювання міжнародних комерційних спорів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- предметну область дисципліни та її методологію;
- сучасну термінологію, що застосовується під час здійснення міжнародної комерційної діяльності;
- основні закономірності та тенденції розвитку сучасної міжнародної торгівлі;
- знати основні методи регулювання міжнародної торгівлі та правила врегулювання торговельних суперечок;
- досконало знати зміст та структуру міжнародного комерційного контракту;
- знати та вміло використовувати принципи товарного менеджменту і маркетингу при проведенні зовнішньоторговельних операцій.

вміти:

- оцінювати механізми державної політики щодо захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції за допомогою використання тарифних та нетарифних інструментів торговельної політики;
- ефективно використовувати сучасні інформаційні технології аналізу даних при дослідженні світового ринку товарів і послуг з подальшою метою укладання міжнародного комерційного контракту;
- впевнено орієнтуватись у нормативно-правовій базі щодо змісту міжнародних комерційних контрактів;
- узагальнювати вітчизняну і зарубіжну практику застосування методів міжнародної торгівлі щодо питань зовнішньої торгівлі товарами і послугами.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
Мікро та макроекономіка Політична економія Теорія міжнародних економічних відносин Міжнародні економічні відносини Міжнародна економічна діяльність України Міжнародна економіка	Міжнародні інвестиційна діяльність Міжнародний бізнес Світова економіка Управління конкурентоспроможністю товарів та послуг Основи охорони і комерціалізації інтелектуальної власності Глобальна економіка

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Система організації та регулювання міжнародної торгівлі

Тема 1. Загальна характеристика міжнародної торгівлі.

Поняття міжнародної торгівлі, її структура та специфічна риси. Географічна та товарна структура міжнародної торгівлі. Основні види ринків та товарів. Специфічна риси міжнародної торгівлі. Основні етапи розвитку міжнародної торгівлі. Доцільність міжнародного товарообміну. Вигоди країн від міжнародної торгівлі. Теоретичні концепції розвитку міжнародної торгівлі.

Тема 2. Міжнародна торгівля в умовах глобалізації економічних процесів.

Показники, що використовуються в аналізі розвитку міжнародної торгівлі. Показники динаміки розвитку міжнародної торгівлі. Показники ефективності зовнішньоторговельної операції. Показники, що використовуються для глобальних оцінок розвитку міжнародної торгівлі. Показники, на основі яких здійснюється аналіз розвитку зовнішньої торгівлі країни.

Тема 3. Форми міжнародної торгівлі.

Систематизація форм міжнародної торгівлі. Загальна характеристика форм міжнародної торгівлі. Лізингові операції у міжнародній торгівлі. Інжинірингові послуги у міжнародній торгівлі. Компенсаційна (зустрічна) торгівля. Торговля послугами. Торговля продукцією інтелектуальної власності. Ліцензії, особливості ліцензійних угод, форми розрахунків за користування ліцензією.

Тема 4. Характеристика міжнародних ринків промислових товарів.

Загальна характеристика ринків промислових товарів. Ринки продукції машинобудування. Сучасні ринки хімічної промисловості. Ринки взуття, одягу й текстилю. Ринки технологічних товарів широкого вжитку. Основні світові виробники та споживачі.

Тема 5. Характеристика міжнародного ринку торгівлі послугами.

Специфіка ринку послуг у міжнародній торгівлі. Інформаційні послуги. Сучасний стан розвитку засобів комунікації та їх вплив на процеси розвитку світового господарства. Рентинг, хайринг і лізинг. Рекламна діяльність. Транспортні послуги та міжнародні перевезення. Світовий ринок страхових послуг. Вітчизняні та іноземні страхові компанії на українському ринку.

Тема 6. Методи міжнародної торгівлі.

Систематизація методів міжнародної торгівлі. Переваги та недоліки прямої торгівлі. Типи непрямой торгівлі. Сутність та види транзитної торгівлі. Різновиди посередницьких операцій у міжнародній торгівлі. Особливості біржової торгівлі. Техніка проведення біржової операції. Тенденції розвитку міжнародних товарних бірж. Сутність та форми аукціонної торгівлі. Механізм проведення аукціонного торгу. Сутність міжнародного тендеру. Специфіка проведення міжнародних виставок та ярмарків.

Тема 7. Регулювання міжнародної торгівлі.

Організація системи регулювання зовнішньої торгівлі. Адміністративні методи регулювання міжнародної торгівлі та їх характеристики. Класифікація та загальні риси економічних методів регулювання міжнародної торгівлі. Основні інструменти регулювання зовнішньої торгівлі. Міжнародні організації з регулювання та сприяння розвитку міжнародної торгівлі. Характеристика проблем співробітництва України з міжнародними торговельними організаціями.

Модульний контроль

Змістовий модуль 2. Організаційні аспекти міжнародної торгівлі. Міжнародні комерційні контракти

Тема 8. Система міжнародних комерційних контрактів

Поняття міжнародної комерційної операції. Основні етапи проведення міжнародної комерційної операції. Класифікація контрагентів як суб'єктів міжнародних комерційних угод. Загальна характеристика та багатокритеріальна класифікація міжнародних комерційних контрактів. Основні принципи укладання міжнародного комерційного контракту (МКК). Поняття оферти та її акцепту. Порядок укладання МКК.

Тема 9. Структура і зміст міжнародного комерційного контракту

Структура, зміст та основні умови контракту купівлі-продажу. Валютно-фінансові умови зовнішньоторговельного контракту. Додаткові умови міжнародного комерційного контракту. Особливості інших комерційних контрактів. Типові та специфічні міжнародні комерційні контракти, що обслуговують реалізацію форм торговельних відносин.

Тема 10. Укладання міжнародних комерційних контрактів

Уніфікація правил укладання міжнародних торговельних угод з купівлі – продажу товарів. Правила використання та порядок укладання міжнародних комерційних контрактів згідно з положеннями «ІНКОТЕРМС 2010».

Тема 11. Правила і процедури врегулювання торговельних суперечок

Правила врегулювання торговельних суперечок у міжнародній торгівлі. Процедури врегулювання торговельних суперечок. Основні переваги міжнародного арбітражу. Європейська практика арбітражного розслідування комерційних справ. Характеристика та специфічні особливості Американського арбітражу. Діяльність Міжнародного центру з урегулювання інвестиційних спорів. Характеристику. Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ.

Тема 12. Засоби та способи здійснення розрахунків у міжнародній торгівлі

Сутність міжнародних розрахунків та необхідність банківського обслуговування. Форми розрахунків. Види і засоби платежу. Основні види банківських послуг у сфері ЗЕД. Кореспондентські відносини у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Форми кредитування експортерів та імпортерів. Система клірингу.

Модульний контроль

Модуль 2.

Індивідуальне завдання (РР)

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		л	п	лаб.	с. р.
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Система організації та регулювання міжнародної торгівлі					
Тема 1. Загальна характеристика міжнародної торгівлі	6	2	1	–	3
Тема 2. Міжнародна торгівля в умовах глобалізації економічних процесів	7	2	2		3
Тема 3. Форми міжнародної торгівлі	6	2	1	–	3
Тема 4. Характеристика міжнародних ринків промислових товарів	6	2	1	–	3
Тема 5. Характеристика міжнародного ринку торгівлі послугами	6	2	1	–	3
Тема 6. Методи міжнародної торгівлі.	6	2	1	–	3
Тема 7. Регулювання міжнародної торгівлі.	5	2	1	–	2
Модульний контроль	8	2	-	–	6
Разом за змістовим модулем 1	50	16	8	–	26
Змістовий модуль 2. Організаційні аспекти міжнародної торгівлі. Міжнародні комерційні контракти					
Тема 8. Система міжнародних комерційних контрактів	11	3	4	–	4
Тема 9. Структура і зміст міжнародного комерційного контракту	12	3	4	–	4
Тема 10. Укладання міжнародних комерційних контрактів	10	3	2	–	5
Тема 11. Правила і процедури врегулювання торговельних суперечок	8	2	2	–	4
Тема 12. Засоби та способи здійснення розрахунків у міжнародній торгівлі	12	3	4	–	5
Модульний контроль	8	2	-	-	6
Разом за змістовим модулем 2	60	16	16	–	28
Усього годин	110	32	24	–	54
Модуль 2					
Індивідуальне завдання	10	–	–	–	10
Контрольний захід (іспит)					
Усього годин	120	32	24	–	64

Теми семінарських занять

№ п/з	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	–	–
Разом		–

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	2	1
1	Загальна характеристика міжнародної торгівлі	2
2	Міжнародна торгівля в умовах глобалізації економіки	1
3	Форми міжнародної торгівлі	1
4	Характеристика міжнародного ринку промислових товарів	1
5	Характеристика міжнародного ринку торгівлі послугами	1
6	Методи міжнародної торгівлі.	1
7	Регулювання міжнародної торгівлі.	1
8	Система міжнародних комерційних контрактів	4
9	Структура і зміст міжнародного комерційного контракту	4
10	Укладання міжнародних комерційних контрактів	2
11	Правила і процедури врегулювання торговельних суперечок	2
12	Засоби та способи здійснення розрахунків у міжнародній торгівлі	4
Разом		24

7. Теми лабораторних занять

№ п/з	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	—	—
Разом		—

8. Самостійна робота

№ п/з	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Тема 1. Загальна характеристика міжнародної торгівлі Теорії міжнародної торгівлі: класичні теорії міжнародної торгівлі; стандартна модель міжнародної торгівлі; альтернативні теорії міжнародної торгівлі.	3
2	Тема 2. Міжнародна торгівля в умовах глобалізації економічних процесів Вплив глобалізації на міжнародну торгівлю. Умови зовнішньоторговельної політики: вільна торгівля, протекціонізм. Чинники зростання міжнародної торгівлі.	3
3	Тема 3. Форми міжнародної торгівлі Роль та значення форм міжнародної торгівлі. Міжнародні товарні номенклатури. Критерії та види світових цін.	3
4	Тема 4. Характеристика міжнародних ринків промислових	3

	товарів Аналіз змін в групі провідних країн-експортерів та країн-імпортерів промислових товарів щодо їхньої частки у світовій торгівлі, які відбулися за останні 10 років.	
5	Тема 5. Характеристика міжнародного ринку торгівлі послугами Аналіз змін в групі провідних країн-експортерів та країн-імпортерів послуг щодо їхньої частки у світовій торгівлі, які відбулися за останні 10 років.	3
6	Тема 6. Методи міжнародної торгівлі Особливості діяльності торговельно-посередницьких фірм у сучасних умовах.	3
7	Тема 7. Регулювання міжнародної торгівлі Сучасні зміни в сфері регулювання міжнародної торгівлі.	2
8	Підготовка до модульного контролю	6
9	Тема 8. Система міжнародних комерційних контрактів Сучасні особливості міжнародних торговельних угод. Сутність та особливості істотних умов комерційних контрактів.	4
10	Тема 9. Структура і зміст міжнародного комерційного контракту Основні способи забезпечення виконання зобов'язань за контрактом.	4
11	Тема 10. Укладання міжнародних комерційних контрактів Характеристика способів укладання МКК. Загальні правила використання торгових звичаїв.	5
12	Тема 11. Правила і процедури врегулювання торговельних суперечок Санкції, які можуть застосовуватися до покупця та продавця в разі невиконання контракту.	4
13	Тема 12. Засоби та способи здійснення розрахунків у міжнародній торгівлі Платіжні системи: SWIFT, CHIPS, TARGET. Оцінка надійності та вибір банків суб'єктами ЗЕД.	5
14	Підготовка до модульного контролю	6
15	ІНДЗ – розрахункова робота	10
Разом		64

9. Індивідуальні завдання

Виконання розрахункової роботи на тему «Аналіз змін в групі провідних країн-експортерів та країн-імпортерів щодо їхньої частки у світовій торгівлі (які відбулися за останні 5-10 років)».

10. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, практичних занять, індивідуальні консультації, самостійна робота студентів за матеріалами, що підготовлені кафедрою. Методи навчання на лекціях – пояснювально-ілюстративна лекція з елементами проблемної, лекція-бесіда, словесний метод, метод схематичного подання матеріалу, проблемно-логічний метод; на семінарських заняттях – метод розгорнутої бесіди та дискусії, метод самоконтролю, метод «круглого

столю».

11. Методи контролю

Поточний, проміжний та підсумковий контроль знань студентів, які проводяться з метою оцінювання результатів на певному етапі навчання.

Поточного контролю проводиться у формі опитування, тестування, контрольні роботи на практичних і семінарських заняттях.

Проміжний контроль проводиться у формі виконання модульної контрольної роботи

Підсумковий контроль з дисципліни – захист розрахункової роботи.

Семестровий контроль з дисципліни – іспит.

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...0,5	16	0...8
Виконання практичних робіт	1,5...2	8	12...16
Модульний контроль	7...12	1	7...12
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...0,5	16	0...8
Виконання практичних робіт	1,5...2	16	24...32
Модульний контроль	9...12	1	9...12
Виконання і захист РР	8...12	1	8...12
Усього за семестр			60...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. У такому випадку семестровий контроль проводиться у вигляді тестування за темами курсу та захисту індивідуального завдання (РР).

Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

12.2. Якісні критерії оцінювання

Оцінювання знань студентів під час поточного контролю відбувається на основі таких критеріїв:

1. Правильність відповідей (правильний, чіткий, достатньо глибокий виклад теоретичних понять).

2. Ступінь усвідомлення програмного матеріалу та самостійність суджень.

3. Новизна навчальної інформації; рівень використання наукових (теоретичних знань).

4. Уміння користуватися засвоєними теоретичними знаннями у повсякденному житті.

5. Відповідальність студентів оцінюється й за формою, тобто з точки зору логічності, чіткості, виразності викладу навчальної літератури.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Виходячи з розглянутих положень, критерії оцінювання такі:

Задовільно (60-74). Виставляється тоді, коли студент знає значну частину програмного матеріалу, не допускає суттєвих помилок під час висвітлення понять, на додаткові питання відповідає по суті, не робить великої кількості помилок під час усної відповіді.

Добре (75-89). Виставляється студенту тоді, коли його відповідь змістовні у тому числі за формою та обсягом. Це означає, що студент у повній мірі за програмою засвоїв увесь навчальний матеріал, викладений у підручниках та інших джерелах і на практичних, семінарських заняттях дає змістовні та глибокі відповіді на поставлені запитання, а також під час тестування демонструє знання не тільки основної, але й додаткової літератури, першоджерел, наводить власні роздуми, робить узагальнюючі підсумки, використовує знання із суміжних, галузевих дисциплін, уміє пов'язати вивчений матеріал із реальною дійсністю та доцільно використовує його для аналізу практичних завдань.

Відмінно (90-100). Виставляється студенту тоді, коли він виконав і захистив з максимальною кількістю балів усі практичні завдання, розрахункову роботу і модульні контрольні роботи. Тобто студент досконально знає всі теми курсу та вміє застосувати теоретичний матеріал щодо вирішення практичної ситуації шляхом застосування здобутих під час вивчення дисципліни навиків та вмінь.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Міжнародна економіка. У 2-х частинах. Ч. І. Світова система господарювання: навч. посібник / Л.Л. Носач [та ін.]. – Харків: «Видавництво

«Форт», 2013. – 287 с.

2. Міжнародна економіка. У 2-х частинах Ч. II: Форми міжнародного економічного співробітництва: навч. посібник / Л.Л. Носач [та ін.]. – Харків : «Видавництво «Форт», 2013. – 328 с.

3. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / Д.С. Ревенко, В.О. Либа, О.О. Шатравка. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т "Харк. авіац. ін-т", 2017. – 89 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Международный бизнес : учебн. пособие / А.В. Шобанов, Л.О. Аникеева-Науменко. – М. : МГУПС (МИИТ), 2015. – 117 с.

2. Международный бизнес : Учебник / Под ред. д.э.н., проф. В.А. Черненко. – Санкт-Петербургский государственный университет сервиса и экономики, 2011. – 428 с.

3. Мировая экономика и международный бизнес : учебник / кол. авторов ; под общ. ред. д-ра экон. наук, проф. В.В. Полякова и д-ра экон. наук, проф. Р.К. Щенина. – 5-е изд., стер. – М. : КНОРУС, 2008. – 688 с.

4. Мировая экономика и международный бизнес : учебное пособие / И. А. Филиппова. – Ульяновск : УлГТУ, 2008. – 168 с.

5. Міжнародний бізнес: навч. посіб. / За ред. Ю.Г. Козака. – К. : ЦУЛ, 2009. – 356 с.

Допоміжна

1. Международная экономика / В.Д. Кравченко, Д.Д. Узун. – Консп. Лекций. – Харьков: Нац. аерокосм. ун-т; 2003. – 121 с.

2. Міжнародний бізнес: навч. посіб. / За ред. А.О. Задой. – К. : Знання, 2007. – 332 с.

3. Міжнародний бізнес: навч. посіб. / М.В. Жук, Т.В. Бауліна – К. : Вид. Паливода А. В., 2006. – 348 с.

4. Світова економіка : підручник для студентів економ. спец.: гриф МОН України / Філіпенко А.С., Будкін В.С., Рогащ О.І. та інш. – К. : Либідь, 2007. – 640 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Інтернет-ресурс: www.ukrstat.gov.ua – Державна служба статистики України.

2. Інтернет-ресурс: www.worldbank.org/data/wdi – Світовий банк. Статистика.

3. Інтернет-ресурс: www.wto.org – Світова організація торгівлі.

4. Інтернет-ресурс: www.europa.eu.int/comm/eurostat – Статистична служба Європейської комісії (Євростат).

5. Інтернет-ресурс: <http://www.unctad.org> – Організація об'єднаних націй.